

УДК 811(07)

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У
СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

І.Г. Іванченко, викладач іноземної мови

Т.П. Колесник, викладач іноземної мови

ВП Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»

У статті розглядаються проблеми, необхідність та способи створення мотивації до вивчення іноземної мови у студентів немовних спеціальностей, оскільки створення позитивної мотивації сприяє вивченню іноземної мови.

Ключові слова: *комунікативна мотивація, пізнавальна мотивація, професійна мотивація, інтегративна мотивація.*

Постановка проблеми. Насьогодні знання англійської мови стало необхідністю, оскільки воно набуває все більше і більше практичних переваг. Однак, при всіх його незаперечних перевагах і важливості, студенти немовних спеціальностей, в більшості своїй, не розглядають його як необхідний для вивчення предмет, керуючись думкою, що англійська мова не знадобиться їм у професійній діяльності, що вона їм не подобається своєю складністю і т.д. Без сумніву, англійська мова - важкий предмет і вимагає певних зусиль при оволодінні нею. У результаті відбувається зниження мотивації до вивчення іноземної мови.

Відомо, що саме мотивація здійснює загальний стимулюючий вплив на протікання розумових процесів, стає джерелом інтелектуальної та творчої активності особистості та позитивно впливає на якість знань; вона є найважливішою внутрішньою умовою розвитку прагнення до самоосвіти та має діагностичне значення, тобто є показником багатьох важливих якостей особистості.

Мотивація – найскладніша частина у вивченні іноземної мови. Створити позитивну мотивацію – завдання надзвичайно важливе і досить не просте.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні десятиріччя у контексті проблеми, що розглядається, було проведено велику кількість наукових досліджень. Низку фундаментальних праць з формування мотивації до вивчення іноземної мови, особливо студентами немовних вузів, виконано як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Серед них В. Асєєв, Л. Божович, Б.Вернер, Дж. Хармер, П. Гуревич, Р.Гарднер, В.Ламберт та ін., що становить теоретичне підґрунтя для поставленого завдання.

Постановка завдання. До основних завдань статті належать: розкрити суть і роль мотивації до вивчення іноземної мови у студентів немовних спеціальностей, визначити шляхи її формування та оптимізації.

Виклад основного матеріалу. Мотивація – це циклічний процес безперервного впливу та перетворень, у якому суб'єкт дії та ситуація взаємно впливають одне на одного і результатом якого є реально простежена поведінка.

Психологи виділяють два види мотивації: зовнішню і внутрішню. Внутрішня мотивація передбачає вчинення суб'єктом певних дій, тому що він пізнає щось нове, невідоме, саморозвивається у процесі навчання, отримує задоволення від самого процесу діяльності, а не заради матеріальної вигоди чи позитивної оцінки. Якщо особа вчиняє такі дії тільки для того, щоб отримати винагороду, її мотивація вважається зовнішньою. Багато розвивати і застосовувати обидва види мотивації.

Зовнішні мотиви поділяють на суспільні (широко соціальні) і особистісні: мотиви оцінки, успіху (коли студенти виконують роботу заради оцінки, похвали), самоствердження, благополуччя (коли діяльність виконується під тиском батьків, викладачів, щоб не мати неприємностей).

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Однією з основних рушійних сил процесу пізнання є внутрішня мотивація, яка виходить із самої навчальної діяльності. Внутрішня мотивація вважається спонукальною силою самостійної діяльності, тобто це те, що спонукає і мотивує цей вид діяльності, знаходиться в ній самій. Формування внутрішньої мотивації є необхідною умовою успішної діяльності в будь-якій сфері.

Основним різновидом внутрішньої мотивації є комунікативна мотивація, тобто формуються чисто комунікативні потреби: розмовляти іноземною мовою з носіями мови, читати як художню, так і спеціальну літературу, писати (наприклад, листи). Однак, незважаючи на те, що цей тип мотивації особливо виражений, його найскладніше зберегти. Це можна пояснити тим, що в атмосфері рідної мови, іноземна мова постає як штучний засіб спілкування, тобто комунікація носить умовний характер, що зближує її зі сценічною комунікацією, звідси - звернення до уяви, фантазії.

Зовнішня мотивація може бути далекою мотивацією, розрахованою на досягнення кінцевого результату навчання. Внутрішня мотивація є близькою і актуальною, і весь навчальний процес повинен бути побудований таким чином, щоб на кожному занятті студенти відчували радість від досягнення успіху у вивченні іноземної мови.

У структурі мотивації особливе місце займає навчальна мотивація. Під мотивацією навчання Б. Вернер розуміє поєднання цілісності та структурованості мотивів навчання. Головним завданням мотивації навчання вважається така організація навчальної діяльності, яка максимально сприяє розкриттю внутрішнього мотиваційного потенціалу особистості студента. В якості основних компонентів навчальної мотивації виділяються такі мотиви: громадянський (навчання як підготовка до майбутнього життя в суспільстві); пізнавальний (придбання знань і навичок); мотив соціальної ідентифікації з батьками (відповідає очікуванням батьків в навчанні і поведінці); мотив соціальної ідентифікації з викладачем (відповідає вимогам вчителя); мотив зацікавленості (пов'язаний з привабливістю навчального матеріалу, його різноманітністю і цікавістю); матеріальний мотив (вчення як передумова матеріальної забезпеченості в майбутньому); мотив визнання (придбання або підтримання високого соціального престижу серед однолітків). Внутрішня мотивація навчання забезпечує успішну навчальну діяльність.

Перехід від навчання до праці пов'язаний з трансформацією пізнавальної мотивації у професійну. Важливо ініціативне ставлення до своєї професійної діяльності, схвалення оригінальних нешаблонних рішень, що неможливо без усвідомлення значимості професійної діяльності. Відповідно до цього мають вирішуватися питання мотиваційного забезпечення переходу зі сфери навчальної діяльності в професійну.

Пізнавальна мотивація є одним з найбільш дієвих мотивів навчання. Однак необхідно створити умови для того, щоб вона стала основою для розвитку та професійної спрямованості особистості студента. Поєднання пізнавального інтересу до предмета з професійною мотивацією має найбільший вплив на успіхи в навчанні.

Які ж мотиви рухають студентів, які вивчають іноземну мову (у нашому випадку англійську)? За результатами анкетування першокурсників нами були виділені наступні мотиви: «Англійська мова - мова міжнародного спілкування, без знання англійської неможливо подорожувати за кордон, займатися науковими дослідженнями»; «Англійська мова – мова інтернету»; «Вивчаю мову для того, щоб у майбутньому влаштуватися на гарну роботу». Але були і такі відповіді: «Вивчаю англійську мову, тому що цей предмет є в навчальному плані», але відсоток таких відповідей незначний. Отже, можна зробити висновок, що викладачу іноземної мови необхідно зацікавити студентів, знайти правильні мотивації.

Щодо вивчення іноземної мови вчені виділяють два типи мотивації - інструментальну і інтегративну.

Інструментальна мотивація є відображенням зовнішніх потреб. Метою вивчення іноземної мови є не особисте бажання учнів, а необхідність ззовні.

Однак не можна покладатися тільки на інструментальну мотивацію і вважати, що інструментальної мотивації буде достатньо для ефективного вивчення іноземної мови, важливо розвивати інтегративну мотивацію.

Інтегративна мотивація є відображенням внутрішніх потреб і з'являється у зв'язку з бажанням ідентифікувати себе з культурою тієї країни, мова якої вивчається. Таким чином, при інтегративній мотивації метою вивчення іноземної мови є внутрішня потреба студентів. Тобто якщо студенти надають більше значення тому, щоб зустрічатися і спілкуватися з різними людьми, і мова стає інструментом розуміння іноземців, їх життя, традицій, культури, то можна говорити про інтегративну мотивацію. Про інструментальну мотивацію ми говоримо, коли більше значення надається вивченню мови з метою отримання освіти, кар'єрного зростання. При викладанні іноземної мови необхідний баланс між інтегративною та інструментальною мотивацією. Тільки при розумному поєднанні цих двох видів можливо успішне оволодіння іноземною мовою.

Розглядаючи феномен мотивації, необхідно приділити увагу і причинам зниження мотивації у студентів немовних спеціальностей при вивченні іноземної мови, а також способам її підвищення. Існують дві групи причин зниження мотивації. Перша група - причини, що залежать від викладача, друга група - причини, що залежать від студентів. Причинами, залежними від викладача є неправильний підбір навчального матеріалу, що викликає перевантаження або недовантаження студента, низький рівень володіння викладачем сучасними методами навчання, невміння будувати відносини з студентами і організувати їх взаємодію один з одним, особисті якості викладача.

Причини зниження мотивації, що залежать від студентів можна узагальнити таким чином: низький рівень знань, не сформованість мотивів навчальної діяльності і, насамперед, прийомів самостійного придбання знань; іноді не сформовані відносини з колективом.

На рівень інтересу впливає і положення науки в суспільстві, її престижність. Дуже велику роль відіграють методи викладання навчального предмета і стан підручників і навчальних посібників.

Отже, можна зробити висновок, що комплекс причин впливає на сформованість мотивів навчальної діяльності в цілому та іноземної мови зокрема. Тому, можна говорити про те, що кожен студент перебуває на індивідуальному рівні сформованості мотивації вивчення іноземної мови.

Яким же чином викликати у студента цікавість до вивчення іноземної мови, які ефективні засоби формування мотивації застосувати?

-по-перше, створення імітаційних та соціально - ігрових моделей з максимально можливим урахуванням реальних технічних і технологічних взаємозв'язків, які повинні враховуватися при вирішенні студентами навчальних завдань. Мотиваційна сфера студента активно формується в навчальній діяльності лише на наочному моделюванні професійно важливих навчальних елементів;

- по-друге, створення дидактичних умов, які спонукають студентів в умовах діалогу, спілкування і взаємодії з викладачем та іншими студентами до активного використання всіх наявних у них на даний момент знань для вирішення професійних завдань і за відсутності у них спеціальної підготовки, одержуваної на наступних курсах навчання у вузі;

- по-третє, здійснення дослідного підходу, що дозволяє студентам, які не мають спеціальних знань, успішно шукати і знаходити раціональні шляхи вирішення поставлених перед ними професійних проблемних завдань;

- по-четверте, врахування особливостей майбутньої професійної діяльності, в основі чого лежить формування професійної мотивації.

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку агропромислового
виробництва України в контексті інтеграції у світову економіку»**

Однією з технологій, які забезпечують індивідуально-орієнтоване навчання, є метод проектів, як засіб розвитку творчості, пізнавальної діяльності, самостійності. Типологія проектів різноманітна. Проекти можуть підрозділятися на монопроекти, колективні, усномовні, письмові і інтернет-проекти. Хоча у реальній практиці найчастіше маємо справу зі змішаними проектами, які мають ознаки дослідницьких, творчих, професійно орієнтованих та інформаційних.

Робота над проектом - це багаторівневий підхід до вивчення мови, який охоплює читання, аудіювання, говоріння і граматику. Метод проектів сприяє розвитку активного самостійного мислення студентів і орієнтує їх на спільну дослідницьку роботу.

Метод проектів формує у студентів комунікативні навички, культуру спілкування, уміння коротко і доступно формулювати думки, терпимо ставитися до думки партнерів зі спілкування, розвивати вміння здобувати інформацію із джерел, обробляти її з допомогою сучасних комп'ютерних технологій, створює мовне середовище, сприяє виникненню природньої потреби у спілкуванні іноземною мовою.

Дж. Хармер виділяє умови, які найбільш впливають на внутрішню мотивацію вивчення іноземної мови: « фізичні умови», під якими мається на увазі кількість людей в аудиторії, атмосфера, і т.д.; методи, які використовує викладач; сам викладач; правильно підібраний рівень складності.

Висновки. Підводячи підсумок, можна сказати, що для студентів немовних спеціальностей необхідні наступні педагогічні умови, які здійснюють позитивний вплив на мотивацію вивчення іноземної мови:

а) умови, що впливають на формування внутрішньої мотивації:

- професійний інтерес і, відповідно, усвідомлення практичної і теоретичної значущості одержуваних знань для майбутньої професійної діяльності (використання на заняттях елементів, що імітують майбутню професійну діяльність, підбір пізнавальних і цікавих текстів/статей); врахування особливостей професійно - психологічної діяльності, формування навичок дослідницької роботи через індивідуалізацію навчання;

- викладач (його особистісні особливості, методична грамотність, орієнтованість в тій спеціальності, яку отримують студенти, усвідомлення викладачем тих цілей, які ставлять перед собою студенти, вивчаючи іноземну мову, комунікабельність, відкритість, демократичність організації процесу навчання); емоційна насиченість занять, що сприяє кращому засвоєнню знань і здійснюється через активні методи навчання);

б) умови, що впливають на формування зовнішньої мотивації: створення ситуації успіху, усвідомлення невдачі і її причин, змагальність занять, комунікативна спрямованість занять.

Розглянуті вище умови можуть бути створені при використанні різних підходів, що існують в дидактиці вищої школи.

Список використаної літератури:

1. Божович, Л.І. Проблема розвитку мотиваційної сфери дитини // Вивчення мотивації поведінки дітей та підлітків [Електронний ресурс] / Л.І.Божович. Режим доступу : http://www.koob.ru/age_psychology/

2.Ігнатюк Н.А., Соловійова Н.Д. Активізація розумової діяльності студентів на практичних заняттях з іноземної мови. //Педагогіка вищої та середньої освіти. Збірник наукових праць. – Вип. №5. – Кривий Ріг: КДПУ, 2003. – С.302

3. Маркова А.К. и др. Мотивация учения и ее воспитание у школьников / Маркова А.К., Орлов А.Б., Фридман Л.М. - М.: Педагогика, 2003.

4. Gardner, R.C., Lambert, W.E. Attitudes and Motivation in Second Language Learning. - Rowley, Mass, Newbury House, 2012.

**ФОРМИРОВАНИЕ МОТИВАЦИИ К ИЗУЧЕНИЮ ИНОСТРАННОГО
ЯЗЫКА СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ**

И.Г. Иванченко, преподаватель иностранного языка

Т.П. Колесник, преподаватель иностранного языка

ОП Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

«Нежинский агротехнический институт»

В статье рассматриваются проблемы, необходимость и способы образования мотивации к изучению иностранного языка у студентов неязыковых специальностей, поскольку образование позитивной мотивации способствует изучению иностранного языка.

Ключевые слова: коммуникативная мотивация, познавательная мотивация, профессиональная мотивация, интегративная мотивация.

**FORMATION OF MOTIVATION TO LEARNING A FOREIGN LANGUAGE FOR
STUDENTS OF NONLINGUISTIC SPECIALTIES**

Iryna H. Ivanchenko, teacher of foreign language

Tetiana P. Kolesnyk, teacher of foreign language

SS National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

«Nizhyn Agrotechnical Institute»

This article examines the problem of importance and ways of creation motivation for learning a foreign language for students of non-language specialities, as creating positive reinforcement helps to study foreign languages.

Key words: communicative motivation, cognitive motivation, professional motivation, integrative motivation.